Vraag nr. 62
van 24 januari 1996
van mevrouw MIA DE SCHAMPHELAERE

Concept "gezonde school" – Inhoud

In vele documenten betreffende de ontwerpen van eindtermen en ontwikkelingsdoelen wordt verwezen naar het concept "gezonde school."

Op welke Europese documenten steunt dit concept voor zijn definiëring ?

Welke documenten geven daaraan concreet vorm en inhoud voor de Vlaamse Gemeenschap ?

Antwoord

1. Op welke Europese documenten steunt dit concept voor zijn definiëring ?

   Men kan beter spreken over Europese en internationale documenten. Hierbij maakt men een onderscheid tussen enerzijds officiële (soms geratificeerde) overeenkomsten, die strikt genomen moeten worden opgevolgd, en anderzijds richtlijnen met een meer indicatief karakter. Volgende internationale documenten liggen aan de oorsprong van de inhoud van het begrip "gezonde school".

   1.1. Officiële overeenkomsten

   – Verdag inzake de rechten van het Kind, art. 24, Algemene Vergadering van de Verenigde Naties – 1989 ; door België geratificeerd in 1991

     Het verplicht de deelnemende staten passende maatregelen te nemen "om te waarborgen dat alle geledingen van de samenleving, met name ouders en kinderen, worden voorgelicht over, toegang hebben tot onderwijs over, en worden gesteund in het gebruik van de fundamentele kennis van de gezondheid van en de voeding van kinderen, de voordelen van borstvoeding, hygiëne en sanitaire voorzieningen en het voorkomen van ongevallen", zodat het recht van elk kind op "het genot van de grootst mogelijke mate van gezondheid" wordt erkend.

   – Resolutie van de Raad en de ministers van Onderwijs over gezondheidsonderricht op school, 1988 (met een aanvulling in 1993)

     Aangenomen wordt dat gezondheidseducatie ook een taak is van de school (naast het gezin en de maatschappij), waarbij een visie wordt ontwikkeld rond gezondheidspromotie en het totale vakkenpakket impliciet moet bijdragen tot gezondheidseducatie. Op het niveau van de lidstaten moeten acties ondernomen worden zoals : opname van gezondheidseducatie in de plannen, coördinatie met ouders en andere maatschappelijke instellingen, ontwikkelen van gezondheidseducatie voor de lerarenopleiding, enzovoort.

   – Resolutie van de Raad van de Europese Unie over de hoofdlijnen van het programma Europa tegen Kanker, 1993

     Primaire preventie (gezondheidsvoorlichting en -educatie) is een belangrijk actiegebied van het programma.

   1.2. Wetenschappelijk-inhoudelijke richtlijnen

   – Ottowa Charter for Health Promotion, World Health Organization, 1986

     Basisdocument voor gezondheidswerkers waar het begrip "gezondheidspromotie" duidelijk wordt omschreven.

   – Gezondheidsopvoeding en kankerpreventie op school – de Dublinresoluties, Commissie van de Europese Gemeenschappen (Unie), 1990 (hoofdstuk 9).

     Specifieke aanbevelingen voor de verschillende onderwijsniveaus.

   – Advocacy for Health, International Union for Health Education, 1992

     Richtlijnen met betrekking tot een beleid voor gezondheidspromotie en de rol van gezondheidsopvoeding in Europese context.

   – Europees Charter voor een minimum curriculum van gezondheidsopvoeding in de lerarenopleiding, 1990

     Het gaat hier om minimumdoelstellingen die elke training in gezondheidsopvoeding binnen de lerarenopleiding zou moeten nastreven.

   – European Network of Health Promoting Schools

     Gele folder van de WHO, waarin de achtergrondideeën worden opgesomd.

   – The European Network of Health Promoting Schools

     Blauwe voorstellingsfolder van het Europese scholennetwerk. Het betreft hier een samenwerkingsverband tussen de Raad van Europa en de Commissie van de Europese Unie en de Wereldgezondheidsorganisatie. Er worden richtlijnen gegeven voor de lidstaten.

2. Welke documenten geven aan het concept "gezonde school" concreet vorm en inhoud voor de Vlaamse Gemeenschap ?

   Hierbij maken we een onderscheid tussen officiële documenten en ondersteuningsmateriaal.

   2.1. Officiële documenten

   – Besluit van de Vlaamse executieve betreffende de verplichtingen en de opdrachten inzake medisch schooltoezicht, juli 1985

In de opdracht van de centra voor MST zit het ondersteunen van programma's inzake gezondheidsvoorlichting en -opvoeding (GVO) in het onderwijs vervat.

– Decreet tot bepaling van de ontwikkelingsdoelen en de eindtermen van het gewoon kleuter- en lager onderwijs (februari 1995)

  Hierin zijn eindtermen-gezondheidseducatie voor de lagere school opgenomen.

– Besluit van de Vlaamse executieve inzake gezondheidspromotie, juli 1991

  Dit besluit schept een wettelijk kader voor diverse activiteiten inzake gezondheidspromotie in Vlaanderen. Het duidt ook de belangrijkste actoren aan.

– Beleidsbrief Preventieve Gezondheidszorg 1993-1997, Vlaams minister van Tewerkstelling en Sociale Aangelegenheden, L. Detiège, maart 1993

  Deze beleidsbrief wil een basis leggen voor een efficiënt gezondheidsbevorderend beleid voor de periode 1993-1997.

– Beleidsbrief Preventief Gezondheidsbeleid inzake middelenbeleid, Vlaams minister van Tewerkstelling en Sociale Aangelegenheden, L. Detiège, juli 1994

  Hier wordt een aanzet gegeven tot een globaal en geïntegreerd beleid inzake middelengebruik.

– Gemeenschappelijke verklaring inzake de integratie van veiligheid en gezondheid in onderwijs en opleiding, als bijdrage tot het Europees jaar voor Veiligheid en Gezondheid op het werk, 1992-1993.

– Mededeling inzake drugbeleid op school, basistekst van de stuurgroep GVO in het onderwijs, augustus 1993

– Strategisch Plan voor de Gezondheidspromotie vanuit het Vlaams Instituut voor Gezondheidspromotie.

2.2. Ondersteuningsmateriaal

De concrete uitwerking van het concept "gezonde school" is in handen van de Vereniging voor Promotie van Gezondheid op School (Proges). Proges werkt in opdracht van de internetten- en interdepartementale stuurgroep Gezondheidsvoorlichting en -opvoeding in het onderwijs. In die functie heeft Proges sinds 1992 een project gekregen van de Vlaamse Gemeenschap (departement Gezondheidszorg) om de grenzen en de mogelijkheden van een "gezonde school" in Vlaanderen te definiëren. Hierbij werd er gewerkt vanuit de richtlijnen van het "European Network of Health Promoting Schools".

Gedurende twee schooljaren werd er met twaalf pilootscholen proefgedraaid.

Een interim-rapport met de resultaten uit het project is ondertussen verschenen en verkrijgbaar bij Proges.

Proges heeft verder als belangrijkste opdrachten :

– het ontwerpen en verspreiden van GVO-materiaal. Het gaat hier om lesmateriaal over gezondheidsopvoeding voor het basis- en secundair onderwijs, beter bekend als de 7 rode mappen "Gezondheid" voor het basisonderwijs en de vijf themapaketten (blauwe dozen) voor het secundair onderwijs. Het lesmateriaal wordt tegelijkertijd als uitgangspunt gezien voor vakoverschrijdend werken, voor het onder de aandacht brengen van de school als leer-, werk- en leefomgeving en om te wijzen op de betrokkenheid van alle participanten op school. Deze drie aspecten zijn kenmerken van de "gezonde school".

– verzorgen van opleiding en bijscholing ;

– uitbouwen van documentatie ;

– onderhouden van internationale contacten ;

– zorgen voor coördinatie tussen onderwijs en volksgezondheid.

Naast Proges dat officieel belast is met de concrete vormgeving van het "gezonde school"-concept, onder meer via ondersteunende documenten, zijn er nog talrijke andere organisaties die met gezondheidseducatie/gezondheidspromotie bezig zijn en materiaal ten behoeve van de scholen ontwikkelen. Een goed overzicht van het aanbod is terug te vinden in het Dynamo^2-document.